

OPĆI PODACI			
IME I PREZIME	Ana Maria Marinac		
Naziv studija	Doktorski studij Pedagogija i kultura suvremene škole		
Matični broj	0267036879 (352)		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti <i>(staviti križić u polje)</i>	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ po osnovi znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca			
Datum i mjesto rođenja			
Adresa			
Telefon / mobitel			
e-pošta			
ŽIVOTOPIS			
Obrazovanje (od novijega k starijem datumu)	Doktorski studij Pedagogija i kultura suvremene škole, Filozofski fakultet Osijek, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku (2022.) Učiteljski studij, Društveno-humanistički odjel na Sveučilištu u Slavanskom Brodu (2017. - 2022.) Srednja glazbena škola Požega (2013. – 2017.) Osnovna škola Vilima Korajca, Kaptol		
Radno iskustvo (od novijega k starijem datumu)	Učiteljica razredne nastave u Osnovnoj školi Vladimir Nazor u Slavanskom Brodu		

<p>Popis radova</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marinac, A. (2019). Motivacija i mrežni alati u suvremenoj nastavi. <i>Časopis za odgojne i obrazovne znanosti Foo2rama</i>, 3(3), 77-88. 2. Krumes, I., Pongračić, L., & Marinac, A. (2020). Uloga odgojitelja i nespecifične teškoće u čitanju i pisanju u ranom usvajanju materinskoga jezika. U M. Nikolić & M. Vantić-Tanjić (Ur.), <i>Unapređenje kvalitete života djece i mladih</i> (str. 393-406). 3. Marinac, A. (2021). Odnos i razvoj pojma o sebi i samopoštovanja kod učenika osnovne škole. <i>Časopis za odgojne i obrazovne znanosti Foo2rama</i>, 5(5), 87-99. 4. Krumes, I., Pongračić, L., & Marinac, A. M. (2021). Nastava na daljinu i načini poučavanja materinskog jezika tijekom pandemije. U M. Nikolić i M. Vantić-Tanjić (Ur.), <i>Improving the quality of life of children and youth</i> (str. 795-806). Tuzla: Udruženje za podršku i kreativni razvoj djece i mladih. 5. Marinac, A. (2023). Prikaz knjige: The Palgrave Handbook of Teacher Education in Central and Eastern Europe. <i>Školski vjesnik, Časopis za pedagošku teoriju i praksu</i>, 72(1), 243-246.
<p>Popis aktivnih sudjelovanja na kongresima</p>	<p>International Scientific Conference Perspectives on Teacher Education and Development. 30.9. – 1.10.2021.</p> <p>The 3rd Srinakharinwirot University International Conference on education (SWUICE 2022).</p> <p>ICTiL 2022:1st international conference ICT in Life. 13.5.2022.</p> <p>17th LUMEN International Scientific Conference. 21.6.-23.6.2022.</p> <p>International Artistic-Scioentific Conference Culture and Art - Yesterday, Today, Tomorrow. 11.11.-12.11.2022.</p> <p>Međunarodna znanstvena konferencija „Globalne kompetencije za 21. stoljeće“. 14.11.-15.11.2022.</p> <p>Međunarodna znanstvena konferencija 5. Međimurski filološki i pedagoški dani. 27.4.2023.</p> <p>Doktorska konferencija za doktorande poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti - DOKON 2023. 22.9.2023.</p> <p>3. Međunarodna umjetnička i znanstvena konferencija - Osobe s invaliditetom u umjetnosti, znanosti, odgoju i obrazovanju. 1. i 2. prosinca 2023.</p>
<p>NASLOV PREDLOŽENE TEME</p>	

Hrvatski	Profesionalno sagorijevanje učitelja osnovnih škola i potpora dionika odgojno-obrazovnog sustava
Engleski/njemački	Burnout Primary School Teachers and Support from Stakeholders in the Educational System
Jezik na kojem će se pisati disertacija	Hrvatski jezik.
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku	<p>Profesionalno sagorijevanje vrlo je važna tema u području odgoja i obrazovanja, posebno ako se u obzir uzme da se učiteljska profesija smatra jednim od najstresnijih profesija. Prema tome, važno je prepoznati čimbenike rizika koji dovode do profesionalnog sagorijevanja učitelja. Podrška dionika odgojno-obrazovnog sustava potrebna je i ima važnu ulogu u nošenju s profesionalnim stresom, a u vezi s time i smanjenju profesionalnog sagorijevanja. Cilj ovoga istraživanja je iz perspektive učitelja ispitati povezanost čimbenika koji uzrokuju profesionalni stres učitelja (općenito nezadovoljstvo poslom i nezadovoljstvo radom s učenicima) s dimenzijama profesionalnog sagorijevanja (depersonalizacija, smanjena osobna postignuća te iscrpljenost) učitelja osnovnih škola na području Republike Hrvatske te utvrditi prisutnost potpore i potencijalne oblike potpore koje učitelji dobivaju od ravnatelja i stručnih suradnika pedagoga u suočavanju s profesionalnim stresom tijekom jedne nastavne godine. Istraživanje može doprinijeti boljem razumijevanju profesionalnog sagorijevanja učitelja i potrebnim načinima potpore, što ujedno može biti temelj odgovornim tijelima za poduzimanje budućih koraka u unaprjeđenju odgojno-obrazovne prakse.</p> <p>Ključne riječi: potpora, profesionalno sagorijevanje, profesionalni stres, učitelji</p>

**Sažetak na
engleskom/njemačkom
jeziku**

Burnout is a highly significant topic in the field of education, particularly considering that the teaching profession is regarded as one of the most stressful occupations. Therefore, it is crucial to recognize risk factors that contribute to teacher burnout. Support from stakeholders in the educational system is necessary and plays a vital role in coping with professional stress and, consequently, reducing burnout. The aim of this research is to explore, from the perspective of teachers, the correlation between factors such as overall job dissatisfaction and dissatisfaction with working with students, and the components of teacher burnout (depersonalization, reduced personal accomplishment, and exhaustion) among elementary school teachers in the Republic of Croatia. Additionally, the study aims to determine the presence of support and potential forms of support that teachers receive from principals and pedagogical collaborators in coping with professional stress during one academic year. The research may contribute to a better understanding of teacher burnout and the necessary means of support, serving as a foundation for responsible authorities to take future steps in improving educational practices.

Keywords: professional burnout, professional stress, support, teachers

Uvod

Profesionalno sagorijevanje (eng. *burnout*) sve je češći izazov s kojima se susreću učitelji osnovnih škola. Da bi se razumio fenomen profesionalnog sagorijevanja, potrebno je osvrnuti se na temeljne pojmove na kojima počiva – stresor i stres između kojih dolazi procjena pojedinca (Armabašić, 2000). Stresor je svaki vanjski utjecaj koji mijenja ili remeti uobičajeni tijek života. Stres se, prema fiziološkom pristupu, može definirati kao nespecifičan sklop tjelesnih promjena (Pregrad, 1996), a podrazumijeva tjelesne i fiziološke reakcije organizma na vanjske podražaje (Armabašić, 2000). Danas je poznato kako fizički podražaji izazivaju i psihološke reakcije te se može zaključiti kako stres zapravo djeluje kroz sva područja organizma (Marojević, 2020). Prema tome, može se reći da je stres sklop emocionalnih, misaonih, tjelesnih i ponašajnih reakcija. Seo i sur. (2017) zaključuju kako dugotrajna izloženost profesionalnom stresu može dovesti i do razvoja psihičkih bolesti, depresije i anksioznosti. Freudenberg (1974) uvodi pojam profesionalnog sagorijevanja te ga opisuje kao gubitak motivacije i predanosti radu zbog dugotrajne izloženosti profesionalnom stresu. Maslach (1982) profesionalno sagorijevanje definira pomoću tri područja na koje se odražava: emocionalna iscrpljenost, depersonalizacija i smanjena osobna postignuća, a veže ga uglavnom za poslove koji se ostvaruju kroz neposredan rad s ljudima. Množnik i sur. (2021) dodatno ističu posljedice dugotrajne izloženosti profesionalnom stresu, pri čemu se sagorijevanje očituje kroz emocionalnu iscrpljenost, depersonalizaciju sebe i drugih te vrlo smanjena osobna postignuća. Kada je riječ o učiteljima, kako je ranije navedeno, učiteljska profesija se smatra jednom od najstresnijih profesija, a to potvrđuje i Agyapong (2022) svojim istraživanjem kojim je utvrdio da su učitelji pod utjecajem profesionalnog stresa bar 50 % svog radnog vremena.

U posljednjih nekoliko godina sve više se naglašava važnost intenzivne i sustavne potpore s ciljem prevencije stresa na radu unutar odgojno-obrazovne ustanove. Kada se govori o dionicima odgojno-obrazovnog sustava, u ovome radu naglasak će se staviti na ravnatelje i stručne suradnike pedagoge kao najbliže suradnike učitelja, suradnike koji imaju važnu ulogu u prevenciji profesionalnog stresa i razvoju pozitivnog radnog ozračja. U kreiranju i provedbi strategija za prevenciju profesionalnog sagorijevanja na razini odgojno-obrazovne ustanove, veliku ulogu imaju ravnatelji škole. Marshall (2015) ukazuje kako postupci i odluke ravnatelja ponajviše utječu na učitelje, a tako i na profesionalni stres koji nakon dužeg vremena može uzrokovati profesionalno sagorijevanje. Uloga ravnatelja ogleda se u poboljšanju radnih uvjeta unutar škole (Ravalier i Walsh, 2018), optimalnom

radnom opterećenju (Skalvik i Skalvik, 2016), razvoju suradnje, solidarnosti i poticajnog radnog ozračja, poštivanju autonomije u radu (Greenberg i sur., 2016), poticanju otvorene i profesionalne komunikacije (Ravalier i Walsh, 2018), pravednom i objektivnom vrednovanju rada (Marshall, 2015), transparentnom i otvorenom upravljanju ustanovom (Yin i sur., 2016). Nadalje, suvremena uloga stručnog suradnika pedagoga ogleda se u ulozi kritičkog prijatelja i refleksivnog praktičara kojemu je cilj unaprijediti rad odgojno-obrazovne zajednice. Vrcelj i sur. (2017) ukazuju na to kako pedagog osim područja koje je vezano uz provođenje nastave i neposredan rad s učenicima, djeluje i kroz preventivni savjetodavni rad s učiteljima s ciljem stvaranja proaktivne školske zajednice. Zaključno, ravnatelji i stručni suradnici pedagozi imaju značajnu ulogu u kreiranju pozitivnog školskog ozračja, u poticanju pozitivnog i proaktivnog radnog okruženja te u prevenciji profesionalnog sagorijevanja učitelja.

Pregled dosadašnjih istraživanja

Maslach i Leiter (2016) svojim istraživanjem utvrđuju nekoliko čimbenika koji dovode do sagorijevanja. Upravo dugotrajna izloženost profesionalnom stresu jedan je od najčešćih razloga za napuštanje učiteljske profesije (Koludrović i sur., 2009) te dovodi do razvoja osobina koje uvelike narušavaju mogućnost obavljanja učiteljske zadaće. Primjerice, učitelji koji su dugotrajno izloženi profesionalnom stresu i posljedično tome doživljavaju profesionalno sagorijevanje, teže upravljaju vlastitim emocijama (Gabriel i Aguinis, 2021), umanjuju im se organizacijske i suradničke vještine, kreativnost i inovativnost (Bakker i sur., 2014; Han i sur., 2019). Svi navedeni čimbenici važni su za uspješno obavljanje učiteljskog posla te za organizaciju i neposredan rad s učenicima. Narušena znanja i vještine koje su im potrebne za svakodnevni rad mogu značajno umanjiti kvalitetu nastave i rada učitelja. Ponajviše se među čimbenicima profesionalnog sagorijevanja ističu radno opterećenje, a zatim smanjena autonomija, izostanak nagrade i priznanja, nedostatak socijalne potpore, neprimjereni odnosi, nepovjerenje i narušeni međuljudski odnosi, neslaganje između osobnih i organizacijskih vrijednosti.

Potrebno je naglasiti kako veliku ulogu u svim navedenim čimbenicima imaju ravnatelji te stručni suradnici pedagozi, a posebno kada se govori o izostanku nagrade ili priznanja i narušenim međuljudskim odnosima. Lee i Melby (2017) u provedenom istraživanju dolaze do zaključka da iskustva u djetinjstvu mogu biti povezana s profesionalnim sagorijevanjem, odnosno da nepovoljna iskustva u djetinjstvu mogu utjecati na izbor profesije, što često dovodi do nezadovoljstva, dugotrajnog profesionalnog stresa i profesionalnog sagorijevanja. Do sličnih zaključaka dolaze i Sciolla i sur. (2019) te zaključuju da iskustva u djetinjstvu mogu biti uzročnici profesionalnog sagorijevanja u odrasloj dobi. Stoga je važno obratiti pozornost na kvalitetno usmjerenje i potrebnu potporu učiteljima. Wacek (2017) ukazuje na nekoliko rizičnih čimbenika koji dovode do profesionalnog sagorijevanja kao što su osjećaj podcijenjenosti, neprimjerene kompetencije u suočavanju sa stresom, dok Jaffe (2004) ukazuje kako dugotrajna izloženost stresu na radnom mjestu može prouzročiti sljedeće: poricanje, povlačenje, impulzivno ponašanje, agresivnost i nemogućnost iskazivanja brige za druge. Stoga je potrebno naglasiti da je isključivo važna potpora te prevencija profesionalnog stresa učitelja. Tatalović Vorkapić (2018) kao najznačajniji čimbenik profesionalnog sagorijevanja ističe visok neuroticizam. Wacek (2017) svojim istraživanjem povezuje profesionalno sagorijevanje s nesuglasicama u obitelji te s manjkom socijalne potpore od drugih. Slično tome, brojni autori koji ukazuju da posljedice profesionalnog sagorijevanja utječu na mogućnost ovladavanja vlastitim emocijama (Pfeffer, 2018; Goh i sur., 2019; Gabriel i Aguinis, 2021). Prema tome, sindrom sagorijevanja narušava kvalitetu života i izvan radnog mjesta te ostavlja tragove i na članovima obitelji i drugim bliskim članovima. Nadalje, slabo razvijena komunikacija i neprimjereno iskazivanje vlastitih osjećaja, kao i prepoznavanje tuđih osjećaja mogu povećati mogućnost profesionalnog sagorijevanja (Navarro i sur., 2017). Stoga je važno razmotriti na koji način se kompetencije učitelja mogu razvijati za vrijeme rada, ne samo u pogledu nastave, nego i u pogledu osobnog razvoja. Maslach i Leiter (2016) zaključuju kako profesionalno sagorijevanje proizlazi iz šest najčešćih domena: opterećenje poslom; nedostatak kontrole; nedovoljno priznanje i izostanak nagrade; međuljudski odnosi; pravednost; vrijednosti (ideali i motivacija).

Podrška, profesionalna suradnja i pozitivni međuljudski odnosi između dionika odgojno-obrazovnog

sustava značajno smanjuju percepciju stresa kod učitelja te povećavaju njihovo zadovoljstvo (Yin i sur., 2016; Slišković i sur., 2017). Istraživanja koja su posvećena propitivanju utjecaja vodstva škole na profesionalno sagorijevanje učitelja višestruko potvrđuju važnu ulogu ravnatelja i stručnih suradnika (Matoš, 2019). Telebec (2014) svojim istraživanjem ukazuje na to kako su vrlo oskudna znanja ravnatelja o njihovim ulogama i konkretnim koracima u prevenciji profesionalnog sagorijevanja učitelja. Isto tako, utvrđeno je kako ravnatelji i stručni suradnici koji su upoznati s problematikom stresa na radu češće poduzimaju strategije za prevenciju profesionalnog sagorijevanja (Slišković, 2016). Antonioua i sur. (2023) svojim istraživanjem ukazuju kako su odnosi učitelja s vodstvom škole i stručnim suradnicima prilično značajan čimbenik profesionalnog stresa učitelja. Souza i sur. (2023) na temelju sustavnog pregleda literature, pri čemu su analizirani izvorni znanstveni radovi objavljeni u razdoblju između 2014. i 2018. godine, ukazuju kako su visoki zahtjevi posla, nedovoljno autonomije, loši međuljudski odnosi te fizičko i psihičko nasilje doživljeno na radnom mjestu najčešći su rizični čimbenici koji dovode do profesionalnog sagorijevanja učitelja. Isto tako, autori preporučuju razmatranje i provođenje preventivnih mjera kako bi se umanjio ili spriječio sindrom sagorijevanja, što uglavnom u odgojno-obrazovnom radu izostaje (Souza i sur., 2018). Sukladno prikazanim rezultatima, može se zaključiti da je profesionalno sagorijevanje učitelja važan i sve češći fenomen o kojemu se vrlo malo govori i može se reći da se unutar odgojno-obrazovne ustanove vrlo malo mjera poduzima kako bi se učitelje zaštitilo od svakodnevnog profesionalnog stresa i sagorijevanja. Dakle, potrebno je naglasiti važnu ulogu ravnatelja, kao vodstva i upravitelja škole te stručnog suradnika pedagoga, kao najčešćeg stručnog suradnika koji je učiteljima dostupan, a samim time i najbližeg suradnika većini učitelja.

Cilj i hipoteze istraživanja

Cilj ovoga istraživanja je iz perspektive učitelja ispitati povezanost čimbenika koji uzrokuju profesionalni stres učitelja (općenito nezadovoljstvo poslom i nezadovoljstvo radom s učenicima) s dimenzijama profesionalnog sagorijevanja (depersonalizacija, smanjena osobna postignuća te iscrpljenost) učitelja u osnovnim školama na području Republike Hrvatske te utvrditi prisutnost potpore i njene eventualne oblike koje učitelji dobivaju od ravnatelja i stručnih suradnika pedagoga u suočavanju s profesionalnim stresom tijekom jedne nastavne godine.

U skladu s postavljenim ciljem istraživanja, postavljene su sljedeće hipoteze:

H1 Učitelji koji izražavaju višu razinu stresa u radu s učenicima pokazuju višu razinu depersonalizacije.

H2 Učitelji koji pokazuju višu razinu općenitog nezadovoljstva uvjetima rada pokazuju veću razinu smanjenih osobnih postignuća i fizičke iscrpljenosti.

H3 Postoji statistički značajna razlika između učitelja razredne nastave i učitelja predmetne nastave u procjeni profesionalnog stresa.

H4 Postoji statistički značajna razlika u percipiranoj razini stresa u odnosu na godine radnog iskustva u struci.

Sukladno postavljenom cilju, a u svrhu dobivanja cjelovitijeg uvida u istraživani problem vodit ćemo se sljedećim istraživačkim pitanjima:

1. Mijenja li se razina profesionalnog stresa učitelja tijekom nastavne godine?
2. Koji su oblici potpore ravnatelja i stručnih suradnika pedagoga učiteljima u prevenciji profesionalnog sagorijevanja?
3. Koja je uloga ravnatelja i stručnog suradnika pedagoga u prevenciji profesionalnog sagorijevanja iz perspektivne učitelja?
4. Na koje se načine prevenira profesionalno sagorijevanje učitelja u osnovnim školama na razini odgojno-obrazovne ustanove?
5. Na koje se načine prevenira profesionalno sagorijevanje učitelja u osnovnim školama na razini odgojno-obrazovnog sustava?

6. Koji su oblici usavršavanja i/ili programa o suzbijanju profesionalnog stresa i sagorijevanja dostupni učiteljima osnovnih škola?

Korpus i metodologija istraživanja

Istraživački dizajn korišten u ovoj studiji bit će dizajn mješovitih metoda (eng. *mixed methods research*) (Creswell, 2014). Kvantitativnim, odnosno korelacijskim i anketnim dijelom istraživanja ispitat će se čimbenici (općenito nezadovoljstvo poslom i nezadovoljstvo radom s učenicima) koji doprinose sastavnicama/dimenzijama profesionalnog sagorijevanja (depersonalizacija, smanjena osobna postignuća te iscrpljenost) iz perspektive učitelja u osnovnim školama na području Republike Hrvatske, pri čemu će se odgovori prikupiti pomoću upitnika. Upitnik će se dostaviti osnovnim školama u Republici Hrvatskoj (uzorak skupine) te će se proslijediti učiteljima putem Google obrasca kako bi im se omogućilo ispunjavanje upitnika u slobodno vrijeme kada nisu u radnom okruženju jer se na ovaj način želi izbjeći svaki oblik profesionalnog pritiska. Budući da u osnovnom skupu pripadaju svi učitelji osnovnih škola u Republici Hrvatskoj, uzorak će obuhvatit 600 učitelja osnovne škole na području Republike Hrvatske, odnosno 300 učitelja razredne nastave i 300 učitelja predmetne nastave (stratificirani uzorak). Upitnik će se sastojati od dva dijela. Prvi dio upitnika odnosi se na socio-demografske podatke ispitanika. Drugim dijelom upitnika prikupit će se podaci o procjeni profesionalnog stresa i čimbenika profesionalnog sagorijevanja. Skale pomoću kojih će se prikupiti podaci validirane su te su od autora dobivene dozvole za korištenje u kolovozu 2023. Skale su *Measuring Instrument for Burnout Syndrome in Teachers* (Rodríguez Mantilla i Fernández Díaz, 2012) i *Teacher Stress Inventory* (Borg i Riding, 1991; Boshoff i sur., 2018). Skala *Measuring Instrument for Burnout Syndrome in Teachers* sastoji se od 34 čestice pri čemu su čestice podijeljene na faktore koji su ujedno i dimenzije profesionalnog sagorijevanja (Maslach, 1982): depersonalizaciju, smanjena osobna postignuća te iscrpljenost. Skala *Teacher Stress Inventory* sastoji se od 37 čestica pri čemu se čestice dijele na dva faktora: općenito nezadovoljstvo poslom te nezadovoljstvo vezano za rad s učenicima. Planirano vrijeme za prikupljanje podataka pomoću upitnika je između ožujka i lipnja, odnosno u drugoj polovini drugog polugodišta 2024. godine.

Osim kvantitativnog dijela istraživanja, provest će se kvalitativno istraživanje u tri vremenska intervala tijekom jedne nastavne godine, odnosno u tri vremenska razdoblja (na početku nastavne godine (kraj rujna), početkom drugog polugodišta (u siječnju) te pretkraj nastavne godine (u lipnju), kako bi se pratilo mijenja li se razina profesionalnog stresa učitelja tijekom jedne nastavne godine te koji su načini potpore koji učitelji dobivaju kako bi se lakše suočavali s profesionalnim stresom. Kvalitativno istraživanje provest će se na manjem hotimičnom uzorku koji obuhvaća 16 učitelja, od kojih će se zatražiti pristanak na sudjelovanje u kvalitativnom dijelu istraživanja. Pri tome, potrebno je naglasiti kako je od ukupno 16 učitelja, 8 učitelja razredne nastave i 8 učitelja predmetne nastave. Kvalitativno istraživanje provest će se pomoću otvorenog standardiziranog intervjua. Pitanja za intervju bit će kreirana sukladno vremenskom razdoblju tijekom nastavne godine, a obuhvaćat će pitanja otvorenog tipa koja će biti postavljena svim sudionicima istim redoslijedom. Osim toga, važno je napomenuti kako će istraživač zadržati mogućnost postavljanja drugih otvorenih pitanja, sukladno odgovorima ispitanika, a ukoliko procjeni da bi odgovori ispitanika mogli biti važni za zaključak istraživanja. Na taj način dobit će se dublje i opsežnije objašnjenje i razumijevanje pojedinih odgovora te uvid u subjektivne percepcije proizašle iz iskustva ispitanika o učestalosti profesionalnog stresa, sagorijevanja i potpore koju dobivaju na razini odgojno-obrazovne ustanove, s naglaskom na potporu ravnatelja i stručnih suradnika pedagoga, pri čemu će učitelji imati mogućnost slobodnog i neograničenog odgovaranja.

Dobiveni kvantitativni podatci obradit će se u statističkom programu SPSS. U provođenju kvalitativne analize ponajprije će se podaci obraditi transkripcijom. Pomoću programa za kvalitativnu analizu podataka MAXQDA kodirat će se i kategorizirati dijelovi teksta te će se izvoditi zaključci dobiveni provedenim intervjuom.

Korištenjem više od jedne metode, odnosno triangulacijom omogućit će se sagledavanje istraživnog problema iz više od jedne perspektive te na taj način dobiti njegovo potpunije razumijevanje. Posebno će se voditi računa o točnoj i objektivnoj analizi i interpretaciji dobivenih

podataka.

Svim sudionicima istraživanja bit će osigurana anonimnost te će u istraživanju sudjelovati isključivo dobrovoljno. Sudionike će se jasno upoznati s ciljem istraživanja. Prije provođenja kvalitativnog istraživanja prikupit će se suglasnosti učitelja koji će sudjelovati u kvalitativnom dijelu istraživanja. Prilikom prikazivanja rezultata, svi osobni podaci sudionika, kao i podaci o odgojno-obrazovnoj ustanovi u kojoj učitelji rade, bit će anonimni.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja

Očekivani znanstveni doprinos očituje se u generiranju novih spoznaja o odnosu profesionalnog sagorijevanja učitelja i potpore na razini odgojno-obrazovne ustanove koja je potrebna kako bi se smanjila pojavnost profesionalnog sagorijevanja kako bi se umanjio profesionalni stres učitelja. Predloženim istraživanjem utvrdit će se koji su rizični čimbenici koji najviše dovode profesionalnog sagorijevanja učitelja te oblici potpore učitelji dobivaju kada se radi o profesionalnom sagorijevanju. Ovo istraživanje može biti temelj za unaprjeđenje odgojno-obrazovne prakse s naglaskom na dobrobit i zdravlje učitelja. Nadalje, ovo istraživanje može poslužiti i kao poticaj učiteljima za usavršavanje vlastitih kompetencija te posljedično smanjenje profesionalnog stresa. Osim toga, ovo istraživanje može poslužiti i ravnateljima i stručnim suradnicima pedagogima, kao i drugim odgojno-obrazovnim stručnjacima za bolje razumijevanje potreba učitelja te za poticanje pozitivnog i kvalitetnog radnog ozračja.

Popis literature

1. Agyapong, B., Obuobi-Donkor, G., Burbach, L., & Wei, Y. (2022). Stress, Burnout, Anxiety and Depression among Teachers: A Scoping Review. *International journal of environmental research and public health*, 19(17), 10706. <https://doi.org/10.3390/ijerph191710706>
2. Antoniou, A. S. i sur. (2023). Occupational stress in mainstream and special needs primary school teachers and its relationship with self-efficacy, *Educational Studies*, 49(1), 200-217.
3. Arambašić, L. (2000). *Psihološke krizne intervencije: Psihološka prva pomoć nakon kriznih događanja*. Društvo za psihološku pomoć.
4. Borg, M. G. & Riding, R. J. (1991). Towards a model for the determinants of occupational stress among schoolteachers. *Eur J Psychol Educ* 6, 355–373.
5. Boshoff, S. M. i sur. (2018). Validation of the Teacher Stress Inventory (TSI) in a multicultural context: The SABPA study. *South African Journal of Education*, 38(2), 59-75.
6. Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. (4th edition.) Thousand Oaks, Sage Publication.
7. Demerouti, E. & Sanz Vergel, A. (2014). Burnout and Work Engagement: The JD-R Approach. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 1(1), 389-411. <https://10.1146/annurev-orgpsych-031413-091235>
8. Freudenberger, H. (1974). Staff Burnout. *Journal of Social Issues*, 30, 159-165.
9. Gabriel, K. P. & Camp; A. H. (2021). How to prevent and combat employee burnout and create healthier workplace during crises and beyond. *Business horizons*, 65(1), 183-192.
10. Goh, J., Pfeffer, J. & Zenios, S.A. (2019). Reducing the health toll from U.K. workplace stress. *Behavioral Science & Policy*, 5(1), 1–13.
11. Greenberg, M. T., Brown, J. L., & Abenavoli, R. M. (2016). *Teacher Stress and Health Effects on Teachers, Students, and Schools*. Pennsylvania: Edna Bennett Pierce Prevention Research Center, Pennsylvania State University.
12. Han, Y., Xie, H., Liu, Y., Gao, P., Yang, X., & Shen, Z. (2019). Effect of metformin on all-cause and cardiovascular mortality in patients with coronary artery diseases: a systematic review and an updated meta-analysis. *Cardiovascular diabetology*, 18(1), 96. <https://doi.org/10.1186/s12933-019-0900-7>
13. Jaffe, P. D. (2004). Helping the helpers: Tips to avoid burnout reactions and to remain professionally effective. In A. Baráth, E. Hauff, P. Jaffe, & G. Jakab (Eds.), *The Mental Health Aspects of Trafficking in Human Beings: Training Manual* (pp. 137-183).

Budimpešta: IOM - Međunarodna organizacija za migracije.

14. Lee, K., Pang, Y. C., Lee, J. A. L. & Melby, J. N. (2017). A Study of Adverse Childhood Experiences, Coping Strategies, Work Stress, and Self-Care in the Child Welfare Profession. *Human Service Organizations: Management, Leadership & Governance*, 41 (4), 389 – 402.
15. Marojević M. (2020). Ispitivanje nivoa anksioznosti na uzorku studenata u Crnoj Gori. *Psihijatrija*, 2(1), 64-78.
16. Marshall, I. A. (2015). Principal Leadership Style and Teacher Stress among a Sample of Secondary School Teachers in Barbados. *Caribbean Educational Research Journal*, 3(1), 76- 90.
17. Maslach, C. (1982). *Burnout: The Cost of Caring*. Englewood Cliffs. Prentice-Hall.
18. Maslach, C., & Leiter, M. P. (2016). Understanding the Burnout Experience. Recent Research and Its Implications for Psychiatry. *World Psychiatry*, 1(10), 103-111. <https://doi.org/10.1002/wps.20311>
19. Maslach, C., & Leiter, M. P. (2016). Understanding the Burnout Experience: Recent Research and Its Implications for Psychiatry. *World Psychiatry*, 11(10), 103-111.
20. Matoš, D. (2019). *Uloga ravnatelja u preveniranju nastavničkog stresa*. Specijalistički rad. Sveučilište u Zadru.
21. Možnik, M., Milošević, M. & Možnik, M. (2021). Profesionalno izgaranje i tjelesna aktivnost odgojiteljica u Dječjem vrtiću Jarun. *Sigurnost: časopis za sigurnost u radnoj i životnoj okolini*, 63(1), 37-48.
22. Navarro Moya, P., González Carrasco, M., & Villar Hoz, E. (2017). Psychosocial risk and protective factors for the health and well-being of professionals working in emergency and non-emergency medical transport services, identified via questionnaires. *Scandinavian journal of trauma, resuscitation and emergency medicine*, 25(1), 88. <https://doi.org/10.1186/s13049-017-0433-6>
23. Pfeffer, J. (2018). *Dying for a paycheck: How modern management harms employee health and company performance – and what we can do about it*. Harper Collins.
24. Pregrad, J. (1996). *Stres, trauma, oporavak : udžbenik programa "Osnove psihosocijalne traume i oporavka"*. Društvo za psihološku pomoć.
25. Ravalier, J. M. & Walsh, J. (2018). Working conditions and stress in the English education system. *Occupational Medicine*, 68, 129-134.
- Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2016). Teacher Stress and Teacher Self-Efficacy as Predictors of Engagement, Emotional Exhaustion, and Motivation to Leave the Teaching Profession. *Creative Education*, 7, 1785-1799. <https://doi.org/10.4236/ce.2016.713182>
26. Ravalier, J. M. & Walsh, J. (2018). Working conditions and stress in the English education system. *Occupational Medicine*, 68, 129-134.
27. Rodríguez Mantilla, J. M. & Fernández Díaz, J. (2012). Development and Validation of a Measuring Instrument for Burnout Syndrome in Teachers. *The Spanish Journal of Psychology*, 15(3), 1456-1465.
28. Sciolla, A. F., Wilkes, M. S. & Griffin, E. J. (2019). Adverse Childhood Experiences in Medical Students: Implications for Wellness. *Acad Psychiatry*, 43, 369–37.
29. Slišković, A. (2016). *Stres u radu: Pregled područja s praktičnim implikacijama za ravnatelje odgojno-obrazovnih institucija*. U: Vican, D., Sorić, I. i Radeka, I. Upravljanje odgojno-obrazovnom ustanovom: Kompetencijski profil ravnatelja (str. 145-168). Sveučilište u Zadru, Odjel za psihologiju.
30. Slišković, A. i sur. (2017). *Emocionalni napor, profesionalno sagorijevanje i želja za napuštanjem profesije kod nastavnika osnovnih i srednjih škola*. U: Cubela Adorić, V., Franc, R., Kalebić Maglica, B. i Nakić Radoš, S. 25. godišnja konferencija hrvatskih psihologa "Psihologija u promociji i zaštiti ljudskih prava i društvene pravednosti" - Sažetci priopćenja (str. 211-212). Zadar: Hrvatsko psihološko društvo.
31. Souza, Maira & Carballo, Fábio & Lucca, Sérgio. (2023). Psychosocial factors and burnout syndrome among teachers in elementary education. *Psicologia Escolar e Educacional*, 27(1), 1-8.
32. Tatalović Vorkapić, S., Skočić Mihić, S. & Josipović, M. (2018). Ličnost i kompetencije odgajatelja za rad s djecom s teškoćama u razvoju kao prediktori njihovog profesionalnog

sagorijevanja. *Socijalna psihijatrija*, 46(2018), 390-405.

33. Telebec, S. (2014). Stres na radu-zašto, što i kako djelovati. *Sigurnost*, 56(4), 381-384.

34. Vrcelj, S., Zovko, A. & Vukobratović, J. (2017). *Uloga pedagoga u prevenciji sindroma sagorijevanja učitelja i odgajatelja*. Zbornik odsjeka za pedagogiju, Filozofski fakultet u Novom Sadu, 26, 7-29.

35. Wacek, B. (2017). *Factors Which Put Social Workers at a Greater Risk for Burnout*. School of Social Work, St. Catherine Universit.

36. Yin Huang, S. & Wang, W. (2016). Work Environment Characteristics and Teacher Well Being: The Mediation of Emotion Regulation Strategies. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 13(9), 1-16.

IZJAVA

Izjavljujem da nisam prijavio/prijavila temu doktorske disertacije (s istovjetnom temom) ni na jednom drugom sveučilištu.

U Osijeku, 10. siječnja 2024.

Potpis

Napomena*

*Izabrana mentorica je Marija Sablić, prof. dr. sc., redovita profesorica.

Molimo Vas da ispunjeni Obrazac 1 pošaljete u elektroničkom i u tiskanom obliku (potpisan) referentu za doktorski studij u Uredu za studentska pitanja.

*Pod napomenu navesti budućeg mentora